

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Honours 2nd Semester Examination, 2023

CC4-SANSKRIT (204)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

1. अधोलिखितयोः विभागयोः कस्यचिदेकस्य उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम् — 12×1 = 12
क-विभागः
चतूर्णां सूत्राणां व्याख्या कार्या —
तव्यत्तव्यानीयरः, कालसमयवेलासु तुमुन्, ण्वुल्लुचौ, शास इदङ्हलोः, मृजेवृद्धिः, गर्गादिभ्यो यञ्
ख-विभागः
सूत्रचतुष्टं व्याख्येयम् —
स्त्रीभ्यो ढक्, केशाद्भोऽन्यतरस्याम्, कर्मण्यण्, अचो यत्, किति च, शिवादिभ्योऽण्
2. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च ससूत्रं पदसाधनं कार्यम् (द्वयोः विभागयोः)। 6×2 = 12
क-विभागः — कर्ता, वैनतेयः
ख-विभागः — भिन्नः, आश्वपतम्
ग-विभागः — स्तुत्यः, पक्वः
3. संस्कृत भाषया देवनागरीलिप्या च परिणतरूपं लेख्यम् (द्वयोः विभागयोः) 3×2 = 6
क-विभागः — आ - दा + ल्यप्, पण्डित + ख, पा + तुमुन्
ख-विभागः — लभ् + यत्, शुष् + क, स्तु + क्तिन्
ग-विभागः — धृ + यत्, कृ + क्तवतु, युष्मद् + छ
4. एकस्योत्तरं देयम् — 12×1 = 12
(क) 'बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम्'- उक्तिमिमां व्याख्यात ।
(ख) पाठ्यांशानुसारं विश्रुतस्य कीर्तिम् आलोचयत ।

5. अधोलिखितेषु द्वयोः वङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः ।

6×2 = 12

(क) अथ सोऽप्याचक्षे-“देवा! मयापि परिभ्रमता विन्ध्याटव्यां कोऽपि कुमारः क्षुधा तृषा च क्लिश्यन्नक्लेशार्हः क्वचित्कूपाभ्याशेऽष्टवर्षदेशीयो दृष्टः ।” स च त्रासगदगदमगदत् —“महाभागः क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्य साहाय्यकम् । अस्य मे प्राणापहारिणीं पिपासां प्रतिकर्तुमुदकमुदञ्चन्निहकूपे कोऽपि निष्कलो ममैकशरणभूतः पतितः । तमलमस्मि नाहमुद्धर्तुम्” इति ।

(ख) स पुनरिमान् प्रत्याह—‘कोऽसौ मार्गः’ इति । पुनरिमे ब्रुवते—‘ननु चतस्रो राजविद्यास्त्रयीवार्तान्वीक्षिकी—दण्डनीतिरिति तासु तिस्रो वार्तान्वेक्षिक्यो महत्यो मन्दफलाश्च, तास्तावदासताम् । अधीष्व तावद् दण्डनीतिम् ।’

(ग) आलोकयतु तावत् कल्याणाभिनिवेशी लक्ष्मीमेव प्रथमम् । इयं हि सुभटखङ्गमण्डलोत्पलवनविभ्रम-भ्रमरी लक्ष्मीः क्षीरसागरात् पारिजातपल्लवेषु रागमिन्दुशकलादेकन्तवक्रतामुच्चैः श्रवसश्चञ्चलतां कालकूटात् मोहनशक्तिं मदिराया मदं कौस्तुभमणेरतिनैष्ठुर्यमित्येतानि सहवासपरिचय-वशाद्विरहविनोदचिह्नानि गृहीत्वेवोद्भवा ।

6. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च संक्षिप्तमुत्तरं देयम् (द्वयोः)

3×2 = 6

(क) शुकनासः कः ? सः कमुपदेशं प्रदत्तवान् ?

(ख) ‘कादम्बरी’ इति शब्दस्य कोऽर्थः ? कादम्बरी का आसीत् ?

(ग) वसुन्धरायाः पितरौ कौ ? सा कस्य देशस्य राजकन्या ?

(घ) कति राजविद्याः ? तासां नामानि लेखनीयानि ।

—x—

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL

B.A. Honours 2nd Semester Examination, 2023

GE1-P2-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

UNIT-I

1. Answer any **one** of the following question: 12×1 = 12
  - (a) What are the main branches of scientific literature in Sanskrit? Write a note on Medical Science.
  - (b) Give brief account of the evaluation of Mathematics in ancient and medieval India.

2. Write short notes on any **two** of the following: 6×2 = 12

वास्तुशास्त्र, बराहमिहिर, सुश्रुतसंहिता ।

3. Answer any **four** of the following questions: 3×4 = 12
  - (a) Who was गङ्गादास ? What is his famous book on छन्दःशास्त्र ?
  - (b) Write the name of two authors and their works in the field of संगीतशास्त्र.
  - (c) What are the main branches of scientific literature in Sanskrit?
  - (d) What are the main divisions of Astronomy?
  - (e) What are the famous writers of स्मृतिशास्त्र ?
  - (f) What do you mean by त्रिमुनिव्याकरण ?

4. Translate from Bengali to Sanskrit any **two** of the following: 6×2 = 12
  - (a) সংস্কৃত সাহিত্যের আকাশে মহাকবি কালিদাস উজ্জ্বল জ্যোতিষ্কস্বরূপ। তাঁর শ্রেষ্ঠ কাব্য রঘুবংশ এবং নাটক অভিজ্ঞান-শকুন্তলম্ জগতে সুপরিচিত। এই মহাকবির প্রতিভা অতুলনীয়। বেদাদিশাস্ত্রে, বিবিধকলাবিদ্যায় তাঁর জ্ঞান অপারিসীম। তিনি সরস্বতীর বরপুত্র নামে খ্যাত।
  - (b) মানুষ তার নিজের ভাগ্য নির্মাতা। আমরা জীবনের সাফল্য অর্জন করতে পারি না; যদি আমরা পরিশ্রমকে ভয় পাই। কিন্তু মানুষ মনে করে যে, জীবনের সার্থকতা ভাগ্যের উপর নির্ভর করে। কিন্তু তা ঠিক নয়। পরিশ্রমই সার্থকতার মূল রহস্য এবং তা কেবল কোন ব্যক্তিবিশেষের পক্ষে নয়, সমগ্র জাতির পক্ষেই সত্যি।

- (c) दक्षिणात्य जनपदे महिलारोप्य नामे एक नगर छिल। सेथाने अमरशक्ति नामे एक राजा छिलेन। तार तिन पुत्र छिल। पुत्ररा दुर्मेधा सम्पन्न ओ विवेकरहित छिल।

UNIT-II

5. Read the following passage and answer the following questions in Sanskrit:

12×1 = 12

अस्ति ब्रह्माण्डे कर्पूरतिलको नाम हस्ती । तमवलोक्य सर्वे शृगालाश्चिन्तयन्ति स्म—यद्यं केनाप्युपायेन म्रियते तदास्माकम् एतद्वेहेन मासचतुष्टयस्य स्वेच्छया भोजनं भविष्यति । तत्रैकेन वृद्धशृगालेन प्रतिज्ञातम् —“मया बुद्धिप्रभावादस्य मरणं साधयितव्यम्” इति । अनन्तरं स वञ्चकः कर्पूरतिलकसमीपं गत्वा साष्टाङ्गपातं प्रणम्योवाच देव ! दृष्टिप्रसादं कुरु । हस्ती ब्रूते-कस्त्वम् ? कुतः समायातः । सोऽवदत् जम्बुकोऽहम् । सर्वैर्वनवासिभिः पशुभिः मिलित्वा भवत्सकाशं प्रस्थापितः यत् “विना राजावस्थातुं न युक्तं तदत्राटवीराज्येऽभिषेक्तुं भवान् सर्वस्वामिगुणोपेतो निरुपितः।” इति ।

- (i) कर्पूरतिलकः कुत्र वसति ?
(ii) हस्तिनं दृष्ट्वा शृगालैः किं चिन्तितम् ?
(iii) वृद्धशृगालेन किं प्रतिज्ञातम् ?
(iv) हस्तिनं प्रति वृद्धशृगालेन किम् उक्तम् ?

—x—

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL

B.A. Honours 2nd Semester Examination, 2023

CC3-SANSKRIT (203)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

विभाग:-क

1. एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं प्रदेयम् — 12×1 = 12
(क) संस्कृतनाट्यसाहित्ये महाकवेः कालिदासस्य अवदानमालोचयत ।
(ख) किं नाम पुराणम् ? पुराणस्य वैशिष्ट्यानि लिखत । भारतीयसंस्कृतौ साहित्ये च पुराणस्य प्रभावः आलोचनीयः ।
2. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च टिप्पणी कार्या (द्वयोः) 6×2 = 12
पञ्चतन्त्रम्, रामायणम्, वेणीसंहारम्, बुद्धचरितम् ।
3. संक्षिप्तोत्तरं लेखनीयम् (द्वयोः) — 3×2 = 6
(क) भर्तृहरेः शतकत्रयाणां नामानि लिखत ।
(ख) महाभारतमवलम्ब्य संस्कृतेन विरचितस्य महाकाव्यद्वयस्य महाकाव्यकारस्य च नामानि लेखनीयानि ।
(ग) 'शिशुपालवधम्' केन विरचितम् ? तत्र कति सर्गाः विद्यन्ते ?
(घ) उदयनकथामवलम्ब्य भासेन विरचितानां नाटकानां नामानि लिखत ।

विभाग-ख

4. एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं प्रदेयम् — 12×1 = 12
(क) ऋग्वेदस्य संवादसूक्तानां सोदाहरणं व्याख्या कार्या ।
(ख) उपनिषदां मूलप्रतिपाद्यविषयाः आलोचनीयाः
5. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च टिप्पणी कार्या (द्वयोः) — 6×2 = 12
व्याकरणम्, अथर्ववेदः, स्कन्दस्वामी, आरण्यकम् ।
6. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (द्वयोः) 3×2 = 6
(क) का नाम त्रयी ?
(ख) वेदपाठस्य कति भेदाः ? तेषां नामानि लिखत ।
(ग) कति वेदाङ्गानि सन्ति ? तेषां नामानि लिखत ।
(घ) ऋग्वेदस्य ब्राह्मण-ग्रन्थानां नामानि लिखत ।

—x—